

Kuzina R. V.

Odessa National University of Economics

INSTITUTIONAL ASPECTS OF TRANSITION TO IFRS IN UKRAINE

Summary

The stages of the development of accounting in Ukraine marked the institutional aspects of the implementation of international financial reporting standards in the domestic accounting practices,

Key words: international financial reporting standards, institutional aspects, convergence, accounting in Ukraine, P(S)BU.

УДК 657.1

Ларікова Т. В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКІВ
НА ОСНОВІ МОДЕЛЕЙ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА

Досліджені зарубіжні та вітчизняні методи оцінки кредитоспроможності позичальників та моделі оцінки ймовірності банкрутства з метою застосування їх в банківській діяльності.

Ключові слова: кредитоспроможність, фінансовий стан, інтегральний показник, ймовірність банкрутства, банк.

Постановка проблеми. В банківських установах кредитні операції приносять основну частину прибутку, однак такі операції є найризикованішими. Зменшити кредитний ризик банку допомагає грамотно розроблена методика оцінки кредитоспроможності позичальників. Пошуком сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальників займається велика кількість банківських управлінців. В умовах фінансово-політичної кризи в банках зростає проблема неплатежів позичальників, оскільки їх фінансовий стан погіршується і оцінити їх кредитоспроможність досить складно, особливо на довгостроковий період.

З метою підвищення ефективності діяльності банків та об'єктивного прогнозування кредитоспроможності позичальників на довгостроковий період використовують моделі оцінки ймовірності банкрутства. Суть моделей полягає у будівництві функцій та розрахунку інтегрального показника, на основі якого можливо з великою часткою ймовірності передбачити банкрутство позичальника. Таким чином, проблеми оцінки кредитоспроможності позичальників за допомогою використання моделей оцінки ймовірності банкрутства актуалізуються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі дослідженню сутності та методики оцінки кредитоспроможності позичальників приділялось багато уваги зарубіжними та вітчизняними вченими, серед них: зарубіжні: Е. Брігхем, Л. Гапенські, П.С. Роуз, Дж.Ф. Сінкі, Ж. Матук, О.І. Лаврушина, Г.С. Панова, В.М. Усоскіна; вітчизняні: В.В. Вітлінський та О.В. Пернарівський, О.В. Дзюблюк, А.М. Мороз та В.Н. Єдрінова та ін. Значний внесок у розробку моделей оцінки ймовірності банкрутства внесли такі вчені: зарубіжні: Е. Альтман, У. Бівер, Р. Ліс, Г. Спрінгейт, Дж. Таффлер, Г. Тішоу, Д. Дюран, Р. Сайфуллін, Г. Кадиков, В. Ковальов; вітчизняні: І. Жук, Л. Лігоненко, О. Терещенко, Т. Тесленко та ін. Однак застосування зарубіжних та вітчизняних моделей оцінки кредитоспроможності та ймовірності банкрутства мають складнощі у застосуванні та розрахунку інтегрального показника Z оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства позичальників.

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Працівники управлінського складу продовжують пошук ефективних та дієвих методів оцінки кредитоспроможності позичальників, із використанням яких можливо визначити поточний фінансовий стан позичальника та оцінити ймовірність їх фінансової спроможності у довгостроковому періоді.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є дослідження зарубіжних та вітчизняних методів оцінки кредитоспроможності позичальників та моделей оцінки ймовірності банкрутства для визначення їх переваг, недоліків та можливості застосування їх у вітчизняній банківській діяльності.

Виклад основного змісту. Банківські установи мають різні методи оцінки кредитоспроможності позичальників. Кредитоспроможність позичальника полягає в оцінці фінансової спроможності позичальника при конкретних умовах кредитування у повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями.

Раніше працівники банків самостійно розробляли власні методики оцінки кредитоспроможності позичальників, спираючись на особливості кредитної політики, технологічний потенціал, спеціалізацію, конкретні умови кредитного договору тощо. Однак від 25 січня 2012 року Національним банком України було розроблено Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими від 25.01.2012 р. № 23, що визначає методику оцінки кредитоспроможності позичальників за допомогою окремих показників та визначенню інтегрального показника фінансового стану [1].

Інтегральний показник фінансового стану позичальника – це показник, який обчислюється в результаті зважування визначеної комбінації фінансових коефіцієнтів і комплексно характеризує фінансовий стан позичальника на основі фінансової звітності [2].

Одним із найважливіших інструментів визначення інтегрального показника є дискримінант-

ний аналіз (Multiple-discriminant analysis, MDA). Під дискримінантним аналізом розуміють комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація досліджуваних підприємств залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали. Така шкала будується на основі емпіричного дослідження фінансових показників великої кількості підприємств з метою розрахунку інтегральний показника, на підставі якого можна з достатньою ймовірністю передбачити банкрутство суб'єкта господарювання [5, с.178].

За допомогою дискримінантної функції всі компанії (залежно від фінансового стану) можна поділити на дві групи: з високою і низькою вірогідністю банкрутства у перспективі. Параметри дискримінантної функції та значення вільного члена визначаються емпіричним шляхом.

Методика оцінки кредитоспроможності позичальників, яка визначена Положенням № б23, побудована за допомогою дискримінантної моделі, і алгоритм розрахунку інтегрального показника фінансового стану позичальника є таким:

$$Z = a_1 \cdot K_1 + a_2 \cdot K_2 + a_3 \cdot K_3 + a_4 \cdot K_4 + a_5 \cdot K_5 + a_n \cdot K_n - a_0 \quad (1)$$

де, Z – інтегральний показник; $K_1, K_2 \dots K_n$ – фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності боржника – юридичної особи для великого підприємства; $a_1, a_2 \dots a_n$ – параметри, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів і щорічно актуалізуються Національним банком України на підставі даних фінансової звітності боржників – юридичних осіб; a_0 – вільний член дискримінантної моделі, значення якого щорічно актуалізуються Національним банком України [1].

Положенням передбачено 18 моделей розрахунку інтегрального показника у розрізі позичальників, які належать до суб'єктів малого бізнесу та до великих і середніх підприємств. Залежно від значення отриманого показника визначається клас.

Достовірність класифікації фірм за ймовірністю банкрутства становить близько 90%, що є безперечним плюсом використання статистичних моделей.

Банк розраховує інтегральний показник із урахуванням пояснень щодо визначення моделі розрахунку інтегрального показника боржника – юридичної особи, виходячи із належності підприємства та його класифікації.

Розрахуємо інтегральний показник оцінки фінансового стану на прикладі великого підприємства будівельної галузі. Згідно Положення № 23 модель розрахунку інтегрального показника для досліджуваного підприємства є такою:

$$Z = 0,02ЧК_1 + 1,7ЧК_3 + 0,01ЧК_4 + 0,3ЧК_6 + 0,4ЧК_7 + 2,9ЧК_8 - 0,1 \quad (2)$$

де, K_1 – покриття (ліквідність третього ступеня); K_3 – коефіцієнт фінансової незалежності; K_4 – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом; K_6 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ); K_7 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА); K_8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком [1].

Формули та алгоритми розрахунків цих показників наведені в табл. 1.

За результатами розрахунків визначається інтегральний показник оцінки фінансового стану і визначається клас позичальника. У Положенні № 23 наведено класи та їх значення для усіх підприємств за видами економічної діяльності. В табл. 2 наведено класи та значення для великих підприємств будівельної галузі (КВЕД: секція F).

На прикладі річної фінансової звітності позичальника, зокрема форми 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та форми 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), розраховано показники фінансового стану позичальника – великого підприємства будівельної галузі. Отримані результати наведено в табл. 3.

Таблиця 1

Формули та алгоритми розрахунків показників інтегрального показника оцінки фінансового стану позичальника – юридичної особи [1]

Фінансовий коефіцієнт	Формула розрахунку	Алгоритм розрахунку для великого або середнього підприємства
1. K_1 – коефіцієнт покриття (ліквідність третього ступеня)	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання і забезпечення}}$	(ф.1 р.1195 гр.4) (ф.1 р.1695 гр.4)
2. K_3 – коефіцієнт фінансової незалежності	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу (пасив)}}$	(ф.1 р.1495 гр.4) (ф.1 р.1900 гр.4)
3. K_4 – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Необоротні активи}}$	(ф.1 р.1495 гр.4) (ф.1 р.1095 гр.4)
4. K_6 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ)	$\frac{\text{Фінансові результати від операційної діяльності (ЕВІТ)}}{\text{Чиста дохід від реалізації продукції}}$	(ф.2 р.2190-р.2195 гр.3) (ф.2 р.2000 гр.3)
5. K_7 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	$\frac{\text{Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування фінансових витрат та нарахування амортизації (ЕВІТДА)}}{\text{Чиста дохід від реалізації продукції + інші операційні доходи}}$	(ф.2 р.2350-р.2355 + р.2515 + р.2455 + р.2300 + р.2250 гр.3) (ф.2 р.2000 + р.2120 гр.3)
6. K_8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Валюта балансу (актив)}}$	(ф.2 р.2350-р.2355 гр.3) (ф.1 р.1300 (гр.3+гр.4):2)

Таблиця 2

Класи та значення для великих підприємств будівельної галузі (КВЕД: секція F) [1]

№ з/п	Види економічної діяльності	Класи								
		клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5	клас 6	клас 7	клас 8	клас 9
1	Підприємства будівельної галузі (КВЕД: секція F)	Більше ніж +0,60	Від +0,60 до +0,07	Від +0,06 до -0,15	Від -0,16 до -0,40	Від -0,41 до -0,67	Від -0,68 до -0,90	Від -0,91 до -1,30	Від -1,31 до -3,80	Менше ніж -3,80

Таблиця 3

Показники фінансового стану великого підприємства будівельної галузі за 2012-2013 рр.*

Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
K_1 – покриття (ліквідність третього ступеня);	2,31	2,35	2,39	2,42	2,02
K_2 – коефіцієнт фінансової незалежності	0,52	0,48	0,43	0,39	0,17
K_3 – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	1,53	1,42	1,34	1,10	1,67
K_4 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ)	0,03	0,03	0,04	0,04	0,07
K_5 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	0,03	0,03	0,04	0,04	0,06
K_6 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03

* Дані використані із офіційного сайту: smida.gov.ua

За даними табл. 3 розраховано інтегральний показник Z оцінки фінансового стану великого підприємства будівельної галузі за 2009-2013 рр. Отримані результати наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Інтегральні показники Z оцінки фінансового стану великого підприємства будівельної галузі за 2009-2013 рр.

Роки	Z	X1	X2	X3	X4	X5	X6
2009	0,92	2,31	0,52	1,53	0,03	0,03	0,02
2010	0,86	2,35	0,48	1,42	0,03	0,03	0,02
2011	0,81	2,39	0,43	1,34	0,04	0,04	0,03
2012	0,74	2,42	0,39	1,1	0,04	0,04	0,03
2013	0,38	2,02	0,17	1,67	0,07	0,06	0,03

Отже, у 2009 р. показник $Z=0,92$ – клас 1; у 2010 р. показник $Z=0,86$ – клас 1; у 2011 р. показник $Z=0,81$ – клас 1; у 2012 р. показник $Z=0,74$ – клас 1; у 2013 р. показник $Z=0,38$ – клас 2. Інтерпретувати можна так: клас 1 – фінансовий стан високий – високий рівень спроможності виконувати зобов'язання, зокрема можливість погашення основної заборгованості та відсотків за кредитом відповідно до умов кредитного договору. Показники ліквідності, фінансової незалежності та рентабельності мають оптимальні значення; клас 2 – фінансовий стан вище середнього – середній рівень спроможності виконувати зобов'язання, однак існують окремі недоліки в економічному розвитку, недостатній рівень захисту щодо можливих ризиків економічної діяльності. Показники ліквідності, фінансової незалежності та рентабельності мають результати, нижчі ніж їх оптимальні значення.

Після проведених розрахунків можна зробити висновки, що окреслена методика оцінки кредитоспроможності позичальників має свої переваги і недоліки. Отже, до переваг можна віднести: наявність формул та алгоритмів розрахунку показників, які використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану позичальника; можливість оцінки кредитоспроможності позичальників для великих (середніх) та малих за обсягами діяльності підприємств; можливість розрахунку інтегрального показника за видами економічної діяльності. Недоліками є: відсутність характеристики класів позичальників – юридичних осіб за видами економічної діяльності; відсутність інтерпретації показника Z (інтегрального показника оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства). Також до недоліків дискримінантних моделей відносять переоцінку ролі кількісних і недооцінку якісних факторів, неконтрольованість вибору системи базових кількісних показників, високу чутливість до недостовір-

ності вихідних даних фінансової звітності, вплив окремих факторів визнання фірми банкрутом, що не піддаються обліку.

З метою усунення першого недоліку наведемо характеристику класів позичальників – великих (середніх) підприємств будівельної галузі. Звернемо увагу, що спочатку було розроблено Проект методики інтегральної оцінки фінансового стану позичальників – юридичних осіб, в якому наведено загальну характеристику класів для усіх позичальників-юридичних осіб [2]. Однак кожне підприємство має свій інтегральний показник за видами економічної діяльності, тому неможливо наводити характеристику класів єдиною для усіх позичальників-юридичних осіб. Отже, спираю-

Таблиця 5

Характеристику класів позичальників для великих (середніх) підприємств будівельної галузі

Клас позичальника	Характеристика
1. Більше ніж +0,60	Фінансовий стан високий – високий рівень спроможності виконувати зобов'язання, зокрема можливість погашення основної заборгованості та відсотків за кредитом відповідно до умов кредитного договору. Показники ліквідності, фінансової незалежності та рентабельності мають оптимальні значення.
2. Від +0,60 до +0,07	Фінансовий стан вище середнього – середній рівень спроможності виконувати зобов'язання, однак існують окремі недоліки в економічному розвитку, недостатній рівень захисту щодо можливих ризиків економічної діяльності. Показники ліквідності, фінансової незалежності та рентабельності мають результати нижчі, ніж їх оптимальні значення.
3. Від +0,06 до -0,15	Фінансовий стан помірний (задовільний) – помірний рівень спроможності виконувати зобов'язання, високий рівень залежності від актуальних тенденцій економічного розвитку. Показники ліквідності, фінансової незалежності та рентабельності мають результати, суттєво нижчі, ніж їх оптимальні значення.
4. Від -0,16 до -0,40	Фінансовий стан незадовільний – недостатній рівень спроможності виконувати зобов'язання, особливо у довгостроковому періоді.
5. Від -0,41 до -0,67	Фінансовий стан збитковий – недостатній рівень спроможності виконувати зобов'язання, особливо у довгостроковому періоді.
6. Від -0,68 до -0,90	Фінансовий стан критичний – немає спроможності виконувати зобов'язання.
7. Від -0,91 до -1,30	
8. Від -1,31 до -3,80	
9. Менше ніж -3,80	

чись на Проект, запропоновано характеристику класів позичальників для великих (середніх) підприємств будівельної галузі (табл. 5).

Застосування такої характеристики допоможе оперативню усвідомлювати та приймати правильні рішення щодо оцінки спроможності позичальників виконувати свої фінансові зобов'язання та реальної можливості погашення основної заборгованості і відсотків за кредитом відповідно до умов кредитного договору у поточному та майбутньому періодах.

З метою усунення другого недоліку, використовуючи зарубіжний та вітчизняний досвід, наведемо інтерпретацію показника Z (інтегрального показника оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства). Серед зарубіжних моделей оцінки ймовірності банкрутства (Z-рахунку) найбільш широкого застосування набули такі моделі: Е. Альтмана (1968 р., 1983 р.) [6], Дж. Таффлера і Г. Тішоу (1977 р.) [7], Г. Спрінгейта (1978 р.) [8].

Модель Е. Альтмана – п'ятифакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, де $Z < 1,8$ означає дуже високу ймовірність банкрутства; якщо $1,9 < Z < 2,7$ – середня ймовірність банкрутства; якщо $2,8 < Z < 2,9$ – невелика ймовірність банкрутства; якщо $Z > 3$ – дуже низька ймовірність банкрутства [6].

Модель Дж. Таффлера і Г. Тішоу – чотирифакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, де $Z > 0,3$ означає рівень фінансового стану вважається високим, а ймовірність банкрутства невеликою, за $Z < 0,3$ рівень фінансового стану вважається низьким, а ймовірність банкрутства – високою [7].

Модель Г. Спрінгейта – чотирифакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, де $Z < 0,862$ означає високу ймовірність банкрутства; $Z > 2,45$ – мінімальна ймовірність банкрутства [8].

Перевагами окреслених зарубіжних моделей є максимальна точність, однак питання про застосування моделей для економіки України залишається відкритим, оскільки її використання ускладнене через нестачу інформації в аналітичному блоці.

Серед вітчизняних моделей оцінки ймовірності банкрутства найбільш використовуються такі моделі: Іркутська модель R (1997-1998 р.р.) [3] та модель О. Терещенка (2003 р.) [4].

Іркутська модель (R) – чотирифакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, значення моделі R визначається таким чином (табл. 6).

Таблиця 6
Інтерпретація значення R (коефіцієнта ймовірності банкрутства) [3]

Значення R (коефіцієнта ймовірності банкрутства)	Ймовірність банкрутства, %
Менше ніж 0	Максимальна (90-100)
0-0,18	Висока (60-80)
0,18-0,32	Середня (35-50)
0,32-0,42	Низька (15-20)
Більше ніж 0,42	Мінімальна (до 10)

Перевагою застосування даної моделі є подібні умови становлення ринкової економіки та вплив факторів макросередовища.

Список літератури:

1. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями від 25.01.2012 № 23 – [Електронний ресурс] / Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
2. Методика інтегральної оцінки фінансового стану позичальників юридичних осіб – [Електронний ресурс] / Проект Правління Національного банку України. – Режим доступу : <http://kbs.org.ua/files/897546123456.pdf>.

Модель О. Терещенка – семифакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, де $Z < 0,8$ означає фінансову кризу і високу ймовірність банкрутства; $Z > 0,51$ означає фінансову стійкість і низьку ймовірність банкрутства, у інших випадках – необхідний додатковий аналіз [4, с. 39]. Ця модель має такі недоліки: відсутність поглибленої класифікації стійкості фінансового стану (існує лише задовільний та незадовільний фінансовий стан); отримання значень в границях від $-0,9$ до $0,9$ зобов'язує проводити додатковий аналіз для ідентифікації стійкості фінансового стану.

За результатами аналізу досліджених моделей оцінки банкрутства зроблені висновки, що інтерпретація значення Іркутської моделі R є найбільш вдалою, оскільки має п'ять груп розподілу із діапазоном від 10 до 100% і дозволяє більш точно оцінити ймовірність банкрутства підприємства.

Отже, для оцінки ймовірності банкрутства для великих (середніх) підприємств будівельної галузі запропоновано розмежовувати отримане значення Z таким чином (табл. 7).

Таблиця 7
Інтерпретація значення Z (інтегральний показник оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства позичальників)

Значення Z	Оцінка фінансового стану	Стадії ймовірності банкрутства
Більше ніж +0,60	Високий	Загрози немає
Від +0,60 до +0,07	Вище середнього	Мінімальна
Від +0,06 до -0,15	Помірний (задовільний)	Низька
Від -0,16 до -0,40	Незадовільний	Середня
Від -0,41 до -0,67	Збитковий	Висока
Від -0,68 до -0,90	Критичний	Максимальна
Від -0,91 до -1,30		
Від -1,31 до -3,80		
Менше ніж -3,80		

Використовуючи таку інтерпретацію значень інтегрального показника Z, можливо оцінити рівень фінансового стану позичальників – великих (середніх) підприємств будівельної галузі та стадію ймовірності банкрутства.

Висновки і пропозиції. Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити висновки, що методика оцінки кредитоспроможності позичальників, яка розроблена Національним банком України і висвітлена у Положенні про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями від 25.01.2012 № 23, є доступною, об'єктивною і зручною у використанні, але потребує певних доопрацювань щодо визначення характеристики класів позичальників – юридичних осіб за видами економічної діяльності та інтерпретації інтегрального показника Z за ознаками фінансового стану та стадіями ймовірності банкрутства.

3. Давыдов Г.В., Беликов А.Ю. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий – [Электронный ресурс] – Режим доступа : sedok.narod.ru/s_files/i_021202_1.doc.
4. Терещенко.О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства / О. О. Терещенко // Економіка України. – 2003. – № 8. – С. 38–45.
5. Рзаева Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т.Г. Рзаева, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету . – 2010. – № 3. – Т.1. – С.177–181.
6. Altman E. Financial ratios: Discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy / E. I. Altman // The Journal of Finance. – Sept. – 1968. – P. 589–509.
7. Toffler R. Going, going, gone – four factors which predict / R. Toffler, H. Tishaw // Accountancy. – March. – 1977. – P. 50–54.
8. Springate G. Predicting the Possibility of Failure in a Canadian Firm // Unpublished M.B.A. Research Project, Simon Fraser University, January. In: INSOLVENCY PREDICTION, E. Sands & Associates Inc. – 1978.

Ларикова Т. В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОЦЕНКА КРЕДИТОСПОСОБНОСТИ ЗАЕМЩИКОВ БАНКОВ НА ОСНОВЕ МОДЕЛЕЙ ВЕРОЯТНОСТИ БАНКРУПТСТВА

Резюме

Исследованы зарубежные и отечественные методы оценки кредитоспособности заемщиков и модели оценки вероятности банкротства с целью применения их в банковской деятельности.

Ключевые слова: кредитоспособность, финансовое состояние, интегральный показатель, вероятность банкротства, банк.

Larikova T. V.

Kyiv National Economic University of the name of Vadim Get'mana

ASSESS THE CREDITWORTHINESS OF BORROWERS OF THE BANK BASED ON THE MODEL THE PROBABILITY OF BANKRUPTCY

Summary

The foreign and home methods of estimation of solvency of borrowers and model of estimation of probability of bankruptcy are investigational with the aim of application of them in bank activity.

Key words: solvency, financial state, integral index, probabilities of bankruptcy, bank.

УДК 657.1

Лысенко Л. И.

Силина А. В.

Севастопольский национальный технический университет

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СУЩНОСТИ, КЛАССИФИКАЦИИ И ОЦЕНКИ ПРИРОДНОГО КАПИТАЛА В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ

В данной статье рассмотрены проблемы отнесения природного капитала к бухгалтерской категории. Исследована сущность природного капитала, классификация и оценка природного капитала (природных ресурсов) на макро- и микроуровнях. На основе зарубежного и отечественного опыта предложена модель оценки минеральных природных ресурсов.

Ключевые слова: природный капитал, бухгалтерский учет, оценка природных ресурсов, минеральные природные ресурсы, национальное богатство.

Постановка проблемы. Теория «природного капитала» представляет собой довольно новую теоретическую концепцию, ее практическое использование только начинается. Природный капитал, в отличие от других видов капитала, – это ресурс, подаренный человечеству природой. Особенно актуальной является проблема учета природного капитала в современном периоде развития экологически разбалансированной глобальной экономики, а также в связи с дефицитом природных ресурсов. Расширение масштабов производства товаров и услуг без учета экологических факторов приводит к необратимому истощению природных ресурсов. Такие негативные тенденции требуют пересмотра существующих

принципов взаимодействия человека и деятельности субъектов хозяйствования с природой.

Длительный период природные ресурсы в нашей стране находились исключительно в государственной собственности, не подлежали стоимостной оценке и отражению в бухгалтерском учете. Вместе с тем реформирование бухгалтерского учета и принятие специальных законодательных актов относительно видов природных ресурсов предоставили некоторую возможность расширения объема операций, которые осуществляются с природными ресурсами. Следовательно, необходимо продолжать исследования основополагающих категорий, специфики видов природного капитала, а также методологиче-